

עיקרי הפעילות של

הקליניקה לזכויות ניצולי שואה וא/נשים בזקנה

בשנת הלימודים תשע"ח - 2017-2018

מבוסס על דו"ח סיכום הפעילות השנתי

של מערך הקליניקות המשפטיות ע"ש אלגה צגלה

שהוגש למועצת הפקולטה למשפטים - אוניברסיטת תל אביב

באוקטובר 2018

נוסח פומבי מלא של הדו"ח נמצא באתר הקליניקות [כאן](#).

כינוס מחדש של ועדת שני

ועדת החקירה הממלכתית בנושא הסיוע לניצולי השואה, בראשות השופטת (בדימוס) דליה דורנר, עסקה בין היתר בדרך השרירותית שבה קבעה הרשות לזכויות ניצולי שואה האם מחלה ממנה סובל ניצול שואה קשורה לרדיפתו ע"י הנאצים או לא. בעקבות דו"ח הוועדה הוקמה ועדת שני, ועדת מומחים אשר קבעה תנאים לפיהם יוכרו מחלות מסוימות כקשורות לרדיפות ללא צורך בהליך הוכחה פרטני. מסקנות אלו אומצו ע"י הרשות לזכויות ניצולי השואה והפכו להיות הבסיס להליכים המתנהלים בפני בתי המשפט לקביעת קשר סיבתי בין מחלות לרדיפות. הקליניקה ייצגה במספר תיקים בהם ביקשו ניצולי שואה להכיר במחלות שאינן מופיעות במסקנות ועדת שני כקשורות לרדיפות. במסגרת הליכים אלו מצאה הקליניקה כי בשנים שחלפו מאז פרסום המסקנות חלה התפתחות מחקרית משמעותית בתחומים רבים. הקליניקה פנתה לרשות לזכויות ניצולי שואה בדרישה לכנס מחדש את ועדת שני או ועדת מומחים אחרת. הרשות דחתה את פניית הקליניקה ובשנה הבאה תימשך הפעילות בנושא זה, לרבות בחינת האפשרות לפנות לערכאות.

השתתפות במימון אשפוז סיעודי לניצולי שואה

בעקבות פניה שהגיעה לקליניקה התברר כי ישנו פער בין זכויותיהם של ניצולי שואה המקבלים גמלת סיעוד מהביטוח הלאומי לבין אלו המקבלים סיוע באשפוז סיעודי ע"י משרד הבריאות. הקליניקה ניסחה נייר עמדה בנושא וכן גיבשה הצעת חוק אשר תקודם בשנת הלימודים הבאה.

ייפוי כוח מתמשכים

עורכות הדין של הקליניקה השתתפו בהסמכה הראשונה שנערכה לעורכי דין לצורך החתמה על ייפוי כוח מתמשכים. מדובר בייפוי כוח אשר מאפשר לאדם לקבוע מראש הוראות באשר לאופן שבו יטופלו היבטי חייו השונים באם לא יוכל לקבל החלטות בעצמו. עורכות הדין בקליניקה ערכו מספר ייפוי כוח והוכן מדריך לעורך הדין העורך ייפוי כוח מתמשך.

מתן הוראות לקבורתו של אדם

לקליניקה התברר כי אין כל דרך פורמאלית לאדם להשאיר את הוראותיו ביחס לקבורתו במקום מסוים או בדרך מסוימת. הקליניקה ערכה השנה מחקר מקיף בנושא, כתבה נייר עמדה המסביר את הבעיה ואת הפתרונות האפשריים ושלחה אותו למספר חברי כנסת אשר עסקו בנושאים דומים בעבר. בסוף שנת הלימודים הוכנה הצעת חוק שתקודם בשנת הלימודים הבאה.

גישור ואפטרופסות

הקליניקה ייצגה אישה אשר בין ילדיה התגלע סכסוך באשר למינוי מי מהם כאפטרופסים לגופה ולרכושה. בעקבות הטיפול בתיק, החליטה הקליניקה לבחון את האפשרות לשלב את יחידות הסיוע שליד בית משפט לענייני משפחה בהליכי מינוי אפטרופוס כך שיתאפשר תהליך משפחתי תחת הליך משפטי. במקביל, ועדה בין משרדית העוסקת בנושא האפטרופסות ממליצה לבחון

הקמה של טריבונל חלופי למינוי אפוטרופוס. הקליניקה עובדת על נייר עמדה ותיקון חקיקה שיקודמו בשנת הלימודים הבאה.

דיוור ציבורי

פניות רבות של ניצולי שואה המתגוררים בדיוק ציבורי או בפתרונות דיוור אחרים הביאו את הקליניקה לבחון הסדרים שונים הנוגעים לדיוור ציבורי. כעת עובדת הקליניקה על נייר עמדה המתייחס לעניין פניניים מהדיוור הציבורי, וכן עורכת ניתוח של נוהל דירות נטושות אשר לטענת חברת עמידר מקנה לה סמכות לפנות דיירים ללא הליך משפטי.

צרכנות

השנה טופלו בקליניקה מספר תיקים של זקנים אשר נוצלו ע"י חברה המשווקת שירותים בתחום המחשוב. בנוסף לתיקים הפרטניים עוסקת הקליניקה במחקר משפטי שמטרתו הצעת פתרונות מערכתיים לתופעה. הקליניקה סייעה בהכנת תובענה ייצוגית בתחום זה ובוחנת אפשרות להגשת תובענה ייצוגית נוספת.

זכאות רטרואקטיבית לתגמולים ליוצאי בולגריה

הקליניקה פנתה לרשות לזכויות ניצולי שואה וביקשה להכיר ב-י, ניצולת שואה יוצאת בולגריה, רטרואקטיבית מיום ההכרה בגטו בו שהתה (יום ההכרה היה בדצמבר 2015) וזאת בשל הטעיה של הרשות את ניצולי השואה יוצאי גטאות שהוכרו בשנה האחרונה. הרשות לא ענתה והוגש ערר לוועדת הערר שבבית משפט השלום. דיון בתיק קבוע לאוקטובר 2018. ההכרעה בו עשויה להשפיע על זכויותיהם של יוצאי בולגריה רבים שההטעיה של הרשות מנעה מהם את זכויותיהם במשך תקופה ארוכה.

ייצוג אנשים שבני משפחתם מבקשים להתמנות כאפוטרופוסים עליהם

הקליניקה שימשה השנה כאפוטרופוסית לדיון ב-4 תיקי מינוי אפוטרופוס, מתוכם 3 ניצולי שואה. בתיקים אלו נערך לפחות ביקור אחד אצל האדם, נבדק כל החומר הרפואי והסוציאלי הרלוונטי, נערכו שיחות עם בני משפחה ולבסוף הוגשה עמדת האדם לו מבקשים והתרשמות של עורך הדין.

ייצוג מבקשי מקלט זקנים

במהלך שנת הלימודים תשע"ח החליטה ממשלת ישראל על תכנית גירוש המונית של מבקשי מקלט. בין מבקשי המקלט מאריתריאה וסודאן השוהים בישראל נמצאים גם כ-250 מבקשי מקלט אשר עברו את גיל 60 שהגירוש מהווה עבורם סכנת חיים. הקליניקה, בשיתוף עם קליניקה לזכויות מהגרים במרכז האקדמי למשפט ועסקים ברמת גן, ייצגה 4 מבקשי מקלט זקנים והגישה בשמם עררים לבית הדין לעררים. בכל התיקים ניתן צו ביניים למניעת הגירוש, כאשר בהמשך הוחלט על ביטול הגירוש, התיקים נמחקו.

[1.5934142-https://www.haaretz.co.il/news/education/.premium](https://www.haaretz.co.il/news/education/.premium1.5934142)

מימוש רצונה של אישה תחת אפוטרופוסות

תיק זה החל בפוסט נרגש בפייסבוק בו סיפרה ד' על א', שכנה קשישה וערירית אשר חיה עשרות שנים בדירה צנועה במרכז תל אביב. א' אהבה מאוד את דירתה וסביבתה אך כאשר הדמנציה ממנה סבלה החלה לתת בה את אותותיה מונה לה אפוטרופוס. האפוטרופוס עשה ככל יכולתו כדי להשאיר אותה בדירתה ולדאוג לכל מחסורה. כאשר היה בכך צורך העסיק האפוטרופוס מטפלת סיעודית זרה. כך הגיעה לחייה של א' מטפלת רגישה ומסורה, אי', אשר סעדה אותה במסירות ואהבה אין קץ. אלא שכספה של א' אזל והאפוטרופוס שלה הוחלף לעמותה אשר בשל מצבה הכלכלי הגישה לבית המשפט בקשה להעביר את א' למוסד סיעודי. הקליניקה הצטרפה להליך כאפוטרופוס לדיון, המייצגת את א'. במסגרת זו גבתה הקליניקה תצהירים מאנשים שהיו קרובים לא' בתקופות שונות בחייה, כולם הצהירו ש א' לא הייתה רוצה לעזוב את ביתה וסיפרו על הקשר שלה לסביבת מגוריה ועל הטיפול המסור לו היא זוכה בבית. במקביל נערכה בדיקה באשר לאפשרויות השונות למימוש זכויותיה של א' בדירה כך שתוכל להמשיך להתגורר בביתה. במהלך העבודה על התיק התברר כי לא' ביטוח סיעודי פרטי אשר לא הופעל על ידי האפוטרופוסים שלה וכך לא רק שנמנע ממנה תשלום, אלא שהיא שילמה לשווא מדי חודש מאות שקלים על הביטוח הסיעודי. הקליניקה עדכנה מיד את העמותה אשר הגישה תביעה לחברת הביטוח. חברת הביטוח הזדרזה לטפל בתביעה ולא' אושר תשלום רטרואקטיבי של עשרות אלפי שקלים וכן תשלום חודשי של כמה אלפי שקלים. סכום זה הספיק על מנת שא' תמשיך להתגורר בביתה עד לפטירתה בסוף מאי. אי' לא משה ממיטתה של א' עד מותה, ושולמו לה כל הכספים להם היא זכאית על פי חוק.

מאמר שכתב בן זוגה של ד' לאחר מותה של א': <http://debuzzer.com/ilany/88265>